

DÚHA

3/2017

ročník XVII.

Dátum vydania: 20.6.2017

Cena: 0 €

Sociálny časopis pre nevidiacich
a slabozrakých občanov

Obsah

Úvodník.....	4
Aktuálne.....	5
Financie, projekty, zákony. O tom všetkom rokovala Ústredná rada ÚNSS	5
Správa z hodnotiacich členských schôdzí základných organizácií.....	9
Prvé postrehy z Braillovskej olympiády	11
Josef Zbranek: Učíme sa za pochodu	13
Spravodajstvo	16
Výcviková škola má nového riaditeľa.....	16
Slováci v Prahe opäť zabodovali	16
V Košiciach a v Prešove sa behalo za nás	17
Yaltoviny alebo tiež: Krátko z projektu YALTA.....	17
Kampane a zbierky.....	20
Zbierkovanie v sobotu? Určite to vyskúšajte!.....	20
Projekty a služby.....	21
Ak máte radi IT, skúste aj časopis blindrevue.sk	21
Už vieme, kto získal grant	23
Radíme a pomáhame	24
Podávanie sťažností orgánom verejnej správy	24
Novinky a tipy.....	26
On-line informácie o vlakoch	26
Dve technické novinky, ktoré uľahčia získavanie informácií	27
Boli sme pri tom	29
(NE)vidieť a vedieť viac	29
Oznamy, ponuky, pozvánky	31
Výzva: Pomôžte zlepšiť televízny audiokomentár.....	31
Pozvánka na Memoriál Zlatky Bielickej	32
V Rimavskej Sobote oceňovali aj našich	33

Dúhovka.....	34
Naša reportáž:.....	35
Múzeum špeciálneho školstva je opäť pripravené	35
Vyhlásili tohtoročnú súťaž Cesta svetla	37
Víkend plný umenia a motivácie	37
Hovoriace knihy pre tých, ktorí ich potrebujú	39
Európska Súťaž braillovských esejí	41

Úvodník

Do Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska sa vraciam po rokoch. A rada. Keď mi ponúkli podieľať sa na príprave časopisu Dúha a jeho prílohe Dúhovka, neváhala som.

Áno, spočiatku som sa obávala nedostatku materiálov, podnetov či informácií pre články. Napokon ich prišlo toľko a krásnych, že sa nám do časopisu ani nezmestili.

Je radosť po dlhom čase počuť o starých známych a radosť vidieť, že pribudlo veľmi veľa nových tvárí. Že sa intenzívne pracuje s mládežou a kvalita poradenstva, služieb i spolková činnosť neustrnuli.

Naopak, tešia ma nádherné eseje do medzinárodnej súťaže, zaujímavé témy projektov, ktoré sa dočkali grantovej podpory, správy z krajov i základných organizácií o športových a iných podujatiach. Pevne verím, že sa mi podarí vycestovať napríklad na niektoré z ďalších kôl Braillovskej olympiády a je škoda, že som nebola v nitrianskej Stonožke. Rada by som videla tanec, či krúžky šikovných rúk...

Budem sa musieť ešte veľa učiť, aby som sa úplne zorientovala. No s Dúhou a s Dúhovkou to bude príjemné. Ďakujem najmä Jožkovi Zbranekovi a Dušane Blaškovej (no aj ďalším), že mi s týmto číslom výdatne pomohli.

A ďakujem všetkým, ktorí mi poslali a dúfam, že budú posilať na adresu Dúhy pripomienky i tipy, z ktorých môže čerpať inšpiráciu redakcia a čitatelia.

Halka Tytykalová

(tytykalova@unss.sk, duha@unss.sk)

FOTO: archív autorky

Aktuálne

Financie, projekty, zákony. O tom všetkom rokovala Ústredná rada ÚNSS

Zasadnutie sa uskutočnilo 26. a 27. mája v Bratislave. Podľa novelizovaných Stanov Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) zasadnutia ústrednej rady budú len dvakrát ročne. Išlo preto o prvé zasadnutie po 8. zjazde.

Premiérové bolo pre nové členky ústrednej rady Dušanu Blaškovú, Tímeu Hókovú a Lenku Kulíkovú.

Po kontrole plnení uznesení z 12. zasadnutia ústrednej rady, ktorá už ukončila svoje volebné obdobie, boli na programe správy o činnosti predsedu a Úradu ÚNSS. Rada vzala na vedomie aj uznesenia predsedníctva ústrednej rady z tohtoročného 14. marca, ktoré mali odporúčajúci charakter. Toto sa uskutočnilo spoločne so zasadnutím Krajskej rady ÚNSS Bratislava. Najbližšie výjazdové zasadnutie predsedníctva sa uskutoční začiatkom júla v Košiciach.

Zbierky pomáhajú, no podpora štátu je nevyhnutná

Ústredná rada schválila výsledok hospodárenia ÚNSS za rok 2016 a vzala na vedomie výrok audítorky, podľa ktorého účtovná závierka poskytuje pravdivý a verný obraz finančnej situácie ÚNSS k 31. decembru 2016.

Napriek zvýšeniu úrovne financovania služieb únie zo strany samosprávnych krajov, ich príspevok nepokrýva ani ekonomicky oprávnené náklady určené na základe metodiky stanovenej zákonom o sociálnych službách ako aj ďalšie nevyhnutné náklady na poskytovanie sociálnych služieb, ktoré však nie sú samosprávnymi krajinami uznávané ako ekonomicky oprávnené náklady.

Pretrváva nedostatok peňazí na financovanie celoštátne zabezpečovaných aktivít, ktoré poskytuje úrad ÚNSS. Patria k nim legislatívne aktivity a sociálno-právne poradenstvo, školenie a metodické riadenie sociálnych poradcov a inštruktorov sociálnej rehabilitácie, poradenstvo a výcvik v oblasti kompenzačných pomôcok, sprístupňovanie a poskytovanie informácií a presadzovanie prístupnosti informácií poskytovaných médiami, prostredníctvom internetu a tlače, osвета a poradenstvo v oblasti odstraňovania a prevencie

architektonických a dopravných bariér, podpora kultúrnych a voľnočasových aktivít, nevyhnutná hospodárska a organizačná agenda a tak ďalej.

Preto treba naďalej pokračovať v legislatívnych aktivitách a v komunikácii so samosprávnymi krajinami s cieľom zvýšiť účasť štátu na financovaní sociálnych služieb a tak uvoľniť vlastné financie ÚNSS na financovanie týchto aktivít.

K zlepšeniu finančnej situácie významne prispievajú úspešné zbierkové aktivity a získaná podpora na uskutočnenie schválených projektov, ktoré však len čiastočne pokrývajú potreby ÚNSS. Preto treba naďalej zvyšovať účinnosť osvetu na podporu zbierok a ich výnosov, posilňovať solidaritu členov únie a hľadať nové zdroje financovania našich aktivít.

Ústredná rada vzala na vedomie aj informácie o výnose verejných zbierok a alokácie dvoch percent z daní v prospech ÚNSS, o ktorých sme už písali v časopise Dúha číslo 1 a 2/2017. V tejto súvislosti sa členovia rady poďakovali členom a pracovníkom ÚNSS, dobrovoľníkom a sponzorom, ktorí sa podieľali na príprave, uskutočnení a podpore zbierok. Vďaka nim sa významne zvýšili výnosy v porovnaní s predchádzajúcim obdobím.

Novelizované dokumenty

1. Smernica o hospodárení krajských rád, základných organizácií a klubov

Ústredná rada schválila zmeny časti o výbere a evidencii členských príspevkov a zápisného. V súlade s týmito zmenami schválila úpravu pravidiel delenia výnosu z poukázaného podielu zo zaplatených daní a Pravidiel delenia zbierky Biela pastelka. Tieto zmeny nezasahujú do výšok podielov pre jednotlivé zložky ÚNSS, menia len spôsob stanovenia počtu členov únie v kraji pre účel delenia s účinnosťou od delenia výnosov za rok 2017 v roku 2018.

2. Pôžičkový fond Garant (viac sa dočítate v samostatnom príspevku v poprázdňinovom vydaní Dúhy)

3. Štatút zbierky Štvornohé oči

4. Etický kódex člena ÚNSS

5. Organizačný poriadok ÚNSS (vytvára sa nové Oddelenie pre vzťahy s verejnosťou a fundraising , a to preskupením zamestnancov bez navýšenia ich počtu)

Spomínané dokumenty dostanú všetky organizačné zložky únie prostredníctvom krajských rád.

Spolková činnosť

Ústredná rada schvália Správu o priebehu hodnotiacich členských schôdzí základných organizácií ÚNSS, ktorú prinášame v tomto čísle Dúhy v skrátenej verzii v samostatnom príspevku.

Ústredná rada tiež uložila výborom základných organizácií ÚNSS, aby ľuďom, ktorí predložili otázky zo sociálnej oblasti a na schôdzi nedostali odpoveď, sprostredkovali kontakt s príslušným krajským strediskom. To potom zabezpečí ich zodpovedanie.

V ďalšom bode sa Ústredná rada zaoberala hodnotením výsledkov grantovej výzvy ÚNSS 2017. Konštatovala, že vďaka zvyšujúcej sa úrovni projektov a zvýšenému výnosu zo zbierok bolo možné uspokojiť všetkých trinásť predložených projektov.

Ústredná rada tiež vyhodnotila aktuálny stav vydávania časopisov Dúha a Dúhovka a uložila pokračovať v ich propagácii s cieľom získať ďalších odberateľov.

Pri zmenách zákonov sa nám darí

Pravidelná správa o legislatívnej činnosti ÚNSS mapovala aktivity pri pripomienkovaní legislatívy predloženej na schválenie respektíve predloženie ktorej sa pripravuje.

Ide najmä o novely zákona o sociálnom poistení, ktoré riešia nový spôsob výpočtu dôchodkov priznaných pred rokom 2004 a valorizáciu dôchodkov v roku 2018, novelu zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP, novelu zákona o službách zamestnanosti a pripravovanú veľkú novelu zákona o sociálnych službách.

Pozornosť venovala aj zákonným opatreniam, ktoré sa dotýkajú osôb so zdravotným postihnutím len v určitých bodoch - napríklad novele zákona o sťažnostiach.

Oproti návrhu ministerstva vnútra sa podarilo zachovať pre osoby, ktorým zdravotný stav bráni, aby si sťažnosť v listinnej podobe vyhotovili sami, povinnosť zamestnanca verejnej správy pri osobnom podaní sťažnosti za túto osobu sťažnosť vyhotoviť.

S pripomienkami sme boli úspešní aj pri novele Zákona o registri partnerov verejného sektora. Venovali sme sa aj novele zákona o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení,

zákona o vysokých školách či návrhu Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania Učiace sa Slovensko.

Marakéšska zmluva vyžaduje stálu pozornosť

V ďalšom bode Ústredná rada deklarovala, že víta postúpenie na rokovanie Európskeho parlamentu predpisov EÚ, ktoré umožňujú ratifikáciu a implementáciu Marakéšskej zmluvy o voľnom cezhraničnom pohybe dokumentov sprístupnených nevidiacim a slabozrakým ľuďom a ľuďom s inými poruchami čítania.

Zároveň však vyjadrila znepokojenie nad návrhom ustanovenia, ktoré umožňuje požadovanie ekonomickej kompenzácie od knižníc a iných distribútorov. Toto ustanovenie nie je obsiahnuté v Marakéšskej zmluve. Jeho schválením by sa Marakéšska zmluva a jej ciele zásadne oslabili. Preto ústredná rada ukladá pôsobiť proti jeho prijatiu na úrovni EÚ a proti jeho prípadnému uplatneniu v slovenskej legislatíve.

Novinky, ktoré pripravujeme

Ústredná rada sa oboznámila s pilotným projektom Nákupný asistent vo vybraných bratislavských predajniach Billa. Jeho cieľom je vyškoliť pracovníkov predajní na efektívne poskytovanie pomoci nevidiacim a slabozrakým zákazníkom a overiť funkčnosť tejto služby a záujem o ňu. Ústredná rada odporúča pokračovať v spolupráci s Billou a rozšíriť túto službu aj do ďalších regiónov Slovenska.

V neposlednom rade vzala ústredná rada na vedomie informácie o stave príprav verejnej zbierky Biela pastelka. Jej hlavné dni budú 22. a 23. septembra 2017. Tiež zobrala na vedomie prípravu osvetovo-bezpečnostnej akcie Biela palica, ktorá sa uskutoční 13. októbra tohto roka.

Členovia ústrednej rady venovali pozornosť aj informácii o prvých dvoch kvalifikačných kolách Braillovskej olympiády a príprave ďalšej fázy tejto súťaže.

Druhé zasadnutie Ústrednej rady ÚNSS sa uskutoční 24. a 25. novembra 2017.

Správa z hodnotiacich členských schôdzí základných organizácií

Hodnotiace členské schôdze (HČS) základných organizácií Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ZO ÚNSS) sa uskutočnili v dňoch 10. marca až 2. mája. Neorganizovala ich základná organizácia číslo 18 Levoča, pretože ku koncu vlaňajšieho roka ukončila činnosť. Jej siedmi členovia v súčasnosti riešia prestupy do iných základných organizácií, respektíve svoje zotrvanie v ÚNSS.

V súčasnosti má naše občianske združenie 64 základných organizácií. Združuje tak 3 849 členov. Na HČS sa ich zúčastnilo 1 975, čo je 51,31 percenta.

Počty členov v jednotlivých krajoch k 19. 5. 2017	
Kraj	Počet členov ÚNSS
Bratislavský	418
Nitriansky	567
Banskobystrický	428
Košický	480
Žilinský	554
Trenčiansky	462
Prešovský	602
Trnavský	338
Spolu	3 849

V roku 2016 sme do ÚNSS prijali spolu 126 nových členov, čo je o 63 menej ako v roku 2015. Členstvo ukončilo 251 členov, to je o 32 menej ako pred rokom.

V súčasnosti sú najpočetnejšími základnými organizáciami Martin (164 členov), Nitra (149) a Pezinok-Malacky-Senec (134 členov). Najmenej členov má základná organizácia Dolný Kubín (9 členov), ďalších osem najmenších základných organizácií eviduje od 22 do 30 členov.

Platí sa od troch do osem eur

Zvýšenie členského príspevku si odhlasovali členovia v ďalších šiestich základných organizáciách ÚNSS. Najodvážnejší krok spravili v Čadci a to zvýšením z 5 na 8 eur.

V roku 2017 vyberá vyššie členské príspevky, ako je minimálna hranica, 46 základných organizácií. Jedna vo výške 8 eur, 27 vo výške 5 eur, v 15 základných organizáciách je výška členského príspevku 4 eura. Tri základné organizácie majú príspevky kombinované (pre pracujúcich a nepracujúcich). Minimálnu výšku 3 eura stanovenú uznesením ústrednej rady od členov vyberá už len 18 základných organizácií.

Noví predsedovia

V polovici dvojročného volebného obdobia nastala respektíve nastane výmena na poste predsedu v štyroch základných organizáciách.

V Trstenej odstupujúcu Mgr. Janku Hrčovú nahradil Ing. Miroslav Rabčan, v Novom Meste nad Váhom Ing. Pavla Strechaya (odchod z vážnych zdravotných dôvodov) nahradila Oľga Vertáková.

V základnej organizácii Šahy zosnulú Máriu Michalčákovú nahradila Valéria Čákyová. V Sobranciach odstupuje Dušan Bobanec, nového predsedu zvolia na mimoriadnej členskej schôdzi.

Host'ami boli primátori i odborníci

Naše HČS navštívilo celkom 134 hostí. Z toho 99 interných (zástupcovia vyšších orgánov ÚNSS a krajských stredísk ÚNSS) a 35 externých.

Primátorov miest sme privítali na HČS v Komárne, v Bánovciach nad Bebravou, Partizánskom a v Dubnici n/Váhom. Viceprimátorov v Michalovciach, Poprade, Senici a Trstenej, prednostu mestského úradu zasa v Rimavskej Sobote.

Pracovníci mestských úradov boli prítomní na ďalších piatich HČS. Pracovníci úradov práce, sociálnych vecí a rodiny boli host'ami na šiestich schôdzach, v Bánovciach nad Bebravou bol prítomný riaditeľ

úradu. Očnú lekárku sme privítali na HČS v Dubnici nad Váhom. V ďalších prípadoch sa naši členovia stretli so zástupcami knižníc, médií a rôznych spoločenských organizácií.

Akcií neubúda, na námety a pripomienky odpovieme

K príjemným štatistikám patrí to, že základné organizácie vlani do hlásení uviedli 532 zorganizovaných podujatí, ktorých sa zúčastnilo 10 371 osôb. To je podobný počet ako každý rok.

V hláseniach 26 základných organizácií bolo 35 námětov a pripomienok. Časť z nich sa týkala činnosti základnej organizácie.

Členovia z Komárna odsúhlasili zaslanie listu majiteľovi priestorov, ktoré si ich základná organizácia prenajíma, žiadajú úpravu ich sprístupnenia. Spolu 52 členov základnej organizácie v Nitre podpísalo list adresovaný tamojšiemu primátorovi a mestskému zastupiteľstvu, v ktorom vyjadrili nesúhlas so sprístupnením pešej zóny v meste pre premávku bicyklov.

Na májovom zasadnutí Ústredná rada vypočula všetky námety a pripomienky z hlásení, ktoré boli adresované nej alebo Úradu ÚNSS. Relevantné podnety zodpovedia kompetentní.

Texty pripravil Josef Zbranek

Prvé postrehy z Braillovskej olympiády

Prvé výsledky sú za nami a súťažiaci excelentne zvládli zadanie. Toľko zatiaľ zo skúseností z vynovenej Braillovskej olympiády v Banskej Bystrici a z Nitry.

Dvanásť súťažiacich v Banskej Bystrici a osem z desiatich prihlásených v Nitre majú za sebou prvé dve kolá vynovenej Braillovskej olympiády. Po nich budú nasledovať ďalšie.

Olympiádu vyhlásila Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) v apríli tohto roka a nadväzuje na celoštátne súťaže v čítaní a písaní Braillovhého písma, ktoré ÚNSS organizovala v rokoch 1992 až 2015.

Cieľom je propagácia Braillovhého písma ako nástroja gramotnosti nevidiacich ľudí a podpora jeho vyučovania. No určite je možnosťou, aby zrakovo postihnutí ľudia ukázali svoje excelentné zručnosti.

Vynovené pravidlá zahŕňajú upravený spôsob hodnotenia stávajúcich disciplín - Čítanie a Písanie - a vytvorili sa nové disciplíny - Korektúra a Lekáreň.

Každý súťažiaci sa môže zúčastniť jedného zo štyroch kvalifikačných kôl v disciplínach podľa vlastnej voľby.

Ja čítam Braila a ty?

Braillovska olympiáda vo svojom novom šate mala premiéru dvanásteho mája vo Verejnej knižnici Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici.

K banskobystrickým účastníkom sa pridala aj jedna účastníčka z iného kraja. Motto Ja čítam Braila a ty? sa podľa Renaty Oláhovej z banskobystrického krajského strediska naplnil do bodky.

Porota v zložení Erika Bursová, Dagmar Filadelfiová, Renata Oláhová, Josef Zbranek, podobne ako súťažiaci, mala plné ruky práce.

Spokojní neboli len víťazi

„Premiéra Braillovskej olympiády je úspešne za nami. Hoci je čo v súťaži zlepšovať, myslím si, že všetci, aj tí, ktorí nezískali popredné miesta, odchádzali zo súťaže spokojní,“ hovorí Renata Oláhová.

Za spoluprácu ďakuje Verejnej knižnici Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici, ktorá poskytla priestory, Jánovi Miškovičovi z Lyons Clubu za vyhotovenie súťažných pohárov pre držiteľov prvých miest. A osobitné, veľké ďakujem vyslovuje samotnému autorovi písma Luisovi Braillovi. „Veď vytvoril písmo, ktoré aj v súčasných, moderných časoch sprevádza mnohých z nás,“ dopĺňa.

Prvé miesta (udeľujú sa prvé tri a kompletne výsledky zverejníme po skončení všetkých kôl) z Banskej Bystrice patria Kvetoslave Bedeovej z Filákov (získala dve prvé miesta), Ondrejovi Rosíkovi z Jasenie a Miriam Genskej z Rimavskej Soboty.

V Nitre sa stali víťazmi Beáta Ondrejmišková zo Zlatých Mraviec, Jana Hrnčárová a Iveta Zbranková z Nitry, Ľudovít Nagy z Levíc a Pavol Steigauf z Ilavy. Hodnotila porota v zložení odborný garant Vladimír Cintula, ďalej Erika Šodorová, Martina Ivaničová a Oľga Držíková.

(ht)

Braillovská olympiáda vo svojom novom šate mala premiéru 12. mája v Banskej Bystrici. FOTO: Krajské stredisko ÚNSS Banská Bystrica

Josef Zbranek: Učíme sa za pochodu

Aj keď chcel čakať až na koniec Braillovskej olympiády, predsa len sa nechal presvedčiť na krátke predbežné hodnotenie. Hovoríme s Josefom Zbranekom, ktorý je hlavným koordinátorom olympiády. Hoci počet účastníkov sa zatiaľ zvýšiť nepodarilo, medzi prihlásenými sú aj nové mená.

V čase uzávierky časopisu mali organizátori a súťažiaci za sebou prvé dve kvalifikačné kolá - v Banskej Bystrici a v Nitre, nasledovať budú kolá v Košiciach a Martine. Prečo práve v týchto mestách?

„Keď sme súťaž pripravovali, uvedomovali sme si, že s novým obsahovým portfóliom nezvládneme osem krajských kôl ako v minulosti. S odborným garantom olympiády Vladimírom Cintulom sa učíme za pochodu a súčasne musíme učiť ďalších. Navyše Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska mala záujem vo vyššej miere finančne pokryť základné kolá, čo sa vďaka podpore ministerstva kultúry a spoločnosti NOVARTIS podarilo. Hlavným kritériom pri voľbe týchto miest bolo geografické pokrytie Slovenska. Ďalej sme prihliadali k personálnym a priestorovým možnostiam.“

Aký je zatiaľ záujem o olympiádu a nové disciplíny?

„Už teraz je žiaľ zrejmé, že sa nám nepodarí naplniť jeden z hlavných cieľov - zvýšiť počet účastníkov. Bude preto treba hľadať možnosti, ako olympiádu preniesť bližšie k súťažiacim, napríklad zorganizovaním kvalifikačného kola aj v Levoči. Je to však záležitosť kolektívneho rozhodnutia. Na druhej strane účastníci pristupujú k novým súťažiam so záujmom a zvedavosťou a zaregistrovali sme oproti minulým rokom aj niekoľko nových mien.“

Inovovaná súťaž dáva do tela aj organizátorom. Darilo sa zatiaľ?

„Ešte 18. februára sme za účasti štyroch účastníkov pripravili testovacie kolo. Bolo plné hľadania a diskusií. Ukázalo sa napríklad, že nové disciplíny sú ťažké a sú aj časovo náročné, napriek faktu, že v nich môže súťažiť viacero účastníkov súčasne. Skutočným záťažovým testom však bolo prvé kvalifikačné kolo v Banskej Bystrici. Tu už muselo všetko odsýpať, aby sme akciu stihli za jeden deň. Nové disciplíny na základe skúseností z testu sme zjednodušili a skrátili časové limity.“

Čo bude nasledovať po kvalifikačných kolách?

„Bratislavské finále v októbri alebo novembri, termín a miesto uverejníme v Dúhovke č. 4/2017. Každý postupujúci dostane žiadosť o potvrdenie účasti a pozvánku.“

Kto postúpi do finále?

„Postupuje šesť najúspešnejších súťažiacich v každej disciplíne v celkovom poradí bez ohľadu na umiestnenie v kvalifikačnom kole. Pokiaľ to ekonomické a priestorové podmienky dovoľia, môžeme prizvať aj ďalších účastníkov s kvalitnými výkonmi.“

Čo by ste chceli odkázať už v tejto chvíli?

„Chcem poďakovať kolegyniam z krajského strediska a z krajskej rady v Banskej Bystrici a v Nitre za skvelú spoluprácu, pri ktorej preukázali vysoký stupeň flexibility a kreativity. Nové veci sa niekedy rodia ťažko.“

Halka Tytykalová

Poznámka: uzávierka prihlášok 4. kvalifikačného kola v Martine je 18. júna, prihlásiť sa dá veľmi jednoducho cez webovú stránku unss.sk.

Tešíme sa na všetkých!

Pribudli nové disciplíny. FOTO: Krajské stredisko ÚNSS Banská Bystrica

Spravodajstvo

Výcviková škola má nového riaditeľa

Výcviková škola pre vodiace a asistenčné psy má od 15. mája nového riaditeľa. Stal sa ním Jaroslav Šípoš.

Jeho predchádzajúce pracovné skúsenosti pochádzajú z Waldorfskej školy a občianskeho združenia Proti prúdu, kde pôsobil ako fundraiser časopisu Nota bene.

Predchádzajúca dlhoročná riaditeľka školy Jarmila Virágová sa stala odbornou garantkou výchovy a výcviku vodiacich psov. Záujemcovia o vodiaceho psa z radov klientov či členov Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska môžu aj naďalej svoje žiadosti riešiť prostredníctvom príslušného krajského strediska.

(red)

Slováci v Prahe opäť zabodovali

Stolová Hmatová hra Qardo, autorom ktorej je nevidiacich bývalý profesionálny fotograf Václav Fanta z Prahy, prišla na Slovensko neskôr ako do mnohých iných krajín. Napriek tomu slovenskí hráči dávajú v rodisku hry o sebe vedieť. Tretieho medzinárodného turnaja 3. júna v Prahe sa zúčastnilo aj šesť zástupcov zo Slovenska. Po vlaňajšom triumfe Slávky Matlovej z Ružomberka, išiel víťazný pohár na Slovensko aj v tomto roku, a to zásluhou Oľgy Fúskovej z Nitry.

Hra je nenáročná a okrem taktiky v nej zohráva roľu aj šťastie. Tí, čo si ju obľúbili však pri nej zažívajú veľa zábavy. Záujemcovia si môžu prísť hru vyskúšať vždy v druhú sobotu v mesiaci v Stredisku SINA Nitra na Nedbalovej 17, kde sa o 10.00 hod. pravidelne konajú stretnutia s Qardom.

Stretnutia sa neuskutočnia len keď kolidujú s iným podujatím. Preto je lepšie pred návštevou si situáciu overiť na tel. 0911 328921 (Josef Zbranek) alebo na stránke hovoriaciweb.sk.

Josef Zbranek

V Košiciach a v Prešove sa behalo za nás

Charitatívny beh VSE City Run vytiahol začiatkom mája do košických a prešovských ulíc vyše 4 000 malých i veľkých športovcov, ktorí svojou vytrvalosťou zaistili pre Krajské stredisko Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska v Košiciach 6 582 a pre Krajské stredisko v Prešove 4 638 eur.

Účastníci si mohli vybrať, ako sa zapoja - v ponuke bola štvorkilometrová trať mestom, nonstop bežecký pás (v deň akcie je v prevádzke nepretržite osem hodín) alebo prechádzka.

Vygenerovaná suma peňazí (štartovné plus kilometre odbehnuté na páse) putuje vždy tam, kde je to treba. V tomto roku na nákup kompenzačných a optických pomôcok a na skvalitnenie služieb v oboch našich krajských strediskách.

Klobúk dolu skladali tohto roku pred nevidiacim Vladimírom Hudákom, ktorý svojou účasťou podporil VSE City Run v Košiciach aj v Prešove. Informácie z kuloárov hovoria, že v Prešove sa vraj temer nezastavil a na páse zabehol viac ako 12 kilometrov. Tento ročník VSE City Run v Košiciach mal navyše jednu neprehliadnuteľnú novinku - Čokoládovú tretru. Ide o bežeckú súťaž otvorenú komukoľvek od 0 do 11 rokov. Rozšírila sa z Ostravy, ale už päť rokov sa koná aj v ďalších 18 mestách v Českej republike a po prvýkrát aj na Slovensku. Jej patrónom je trojnásobný olympijský víťaz, trojnásobný majster sveta, svetový rekordman a legenda svetovej atletiky Jan Železný.

Dušana Blašková

Yaltoviny alebo tiež: Krátko z projektu YALTA

Bratislavská skupina YALTA mládežníkov sa vybrala v apríli do Brna na veľmi netradičné miesta. Prvým bola Unique room (úniková miestnosť), kde sa ocitli v cele vojaka. V miestnosti ich zamkli a úlohou bolo dostať sa ku správne mu kľúču a s pomocou indícií von z miestnosti. „Spoločnými silami sme to dokázali a von sme sa dostali ešte s časovou rezervou,“ píše Jarmila Antalíková, vedúca Krajského strediska Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) Bratislava. K ďalším navštíveným miestam patril vedecký VIDA park.

V máji sa bratislavským členom podarilo natočiť video pozvánku na mieste ďalšieho YALTA stretnutia, pri Karloveskom ramene. Vo videu

YALTA dobrovoľníčky ako kapitánky lode pozývajú na spoločné člňkovanie v spolupráci s dobrovoľníkmi/veslármi. Stretnutie napokon museli presunúť pre nepriaznivé počasie z konca mája na 8. júna. V pôvodnom termíne sa však uskutočnil večer s hrami, ktoré pripravila dobrovoľníčka Zuzka.

V Prešove mladí ľudia z projektu YALTA navštívili Súkromnú strednú odbornú školu na Bukoveckej ulici v Košiciach. „Zážitkového workshopu sa zúčastnilo 23 študentiek a študentov 2. a 3. ročníka, odbor Sociálno-výchovný poradca,“ vypočítava vedúca Krajského strediska v Prešove Žofia Teplická.

Nevidiaci Michal Galeštok, Peter Kubek a Tomáš Takáč im porozprávali o svojom živote so zrakovým postihnutím a predstavili im rôzne kompenzačné pomôcky, ktoré im denno-denne pomáhajú prekonávať jeho dôsledky. Pomôcky si študenti mohli aj vyskúšať. Ďakujeme im za pozvanie a príjemne strávené dopoludnie.

Nitrianski YALTA mládežníci v apríli vycestovali do Nových Zámkov, kde v Cirkevnej Základnej škole Antona Bernoláka uskutočnili posledný osvetový workshop pre žiakov štvrtého ročníka. „Čakalo nás príjemné prekvapenie v podobe veľmi aktívnych detičiek, ktoré sa dozvedeli a odskúšali ako sa cíti človek so zrakovým postihnutím,“ rozpráva Martina Ivaničová z nitrianskeho krajského strediska.

Máj sa niesol v duchu herectva. Herci z Divadla Zrakáč si pre Nitrančanov pripravili prezentáciu a video ukážku, niektorí mládežníci sa zúčastnili aj na akcii základnej organizácie v Nitre Stonožka a prešli si míľu na akcii Míľa pre mamu organizovanú Materským centrom Klokáček.

Yaltoviny z Banskej Bystrice referujú o pravidelných stretnutiach a príprave víkendovky 2. až 4. júna v Tajove. Určená bola pre 25 účastníkov z celého Slovenska. Mládežníci aj dobrovoľníci sa aktívne zapojili do prípravy programu a tak sa záujemcovia mohli tešiť na tvorivé dielne, nácvik prvej pomoci, besedu o Sibíri, či rôzne športové a pohybové hry. V plánoch bola aj akustická streľba, či debaty o povolaniach. A pomedzi to aj trocha relaxu a stretnutia so starými i novými priateľmi.

„Pokračujeme aj s workshopmi pre študentov základných a stredných škôl. Cieľom je, aby mali žiaci a študenti lepšiu predstavu o živote ľudí so zrakovým postihnutím a mohli si priamo vyskúšať rôzne pomôcky, vidieť prácu vodiaceho psa, ale aj možnosť pýtať sa našich mládežníkov na ich

rôzne zážitky a skúsenosti, píše Ivana Frčová z krajského strediska v Banskej Bystrici.

Tamojší mládežníci mali záujem o rozbehnutie showdownu v kraji a spoločnými silami sa podarilo získať hrací stôl aj projekt na zakúpenie ďalšieho vybavenia. V ústrety vyšlo aj Komunitné centrum na sídlisku Fončorda v Banskej Bystrici, ktoré ponúklo priestory a tak sa banskobystrickí blížia k skutočnej možnosti okúsiť tento dynamický šport.

Z príspevkov krajských stredísk spracovala ht

V cele vojaka? Prečo nie, zábava bola vynikajúca! FOTO: archív Krajského strediska ÚNSS v Bratislave

Kampane a zbierky

Zbierkovanie v sobotu? Určite to vyskúšajte!

Začal sa 16. ročník verejnej zbierky Biela pastelka. Pozor! Tento rok prinesie niekoľko dôležitých zmien.

V predchádzajúcich číslach sme informovali o plánovanej zmene peňažného ústavu. Rokovania boli úspešné a Biela pastelka má od tohto ročníka účet v UniCredit bank s číslom SK2311110000001430258006. Určitý posun nastal aj v dátumoch: začiatok zbierky je už 1. 6. (potrvá ako vždy do 31. 12.), možnosť posilať darcovské SMS v hodnote 2 eura na číslo 820 bude už od 15. 7. Už tretí rok sa hlavné zbierkové dni sústreďujú na záverečné dni týždňa: na piatok a na sobotu.

Vybavujeme povolenie

V piatok 22. septembra budú darcov vo viac ako 300 mestách a obciach s pokladničkami oslovovať študenti a žiaci. Sobota 23. septembra je určená vám, našim členom. Preádzka nákupných centier, kde sa v sobotu sústreďujú celé rodiny, priam pozýva na vytvorenie jedného či dvoch tímov Bielej pastelky. V záujme vytvorenia dobrých podmienok komunikuje v tomto období organizačný tím s manažmentom obchodných reťazcov o povolení vykonávať zbierku v sieti predajní Billa, Lidl a Tesco.

Skúsenosti potvrdzujú, že to má zmysel

Organizačné zložky, ktoré si zbierkovanie v sobotu už vyskúšali, nedajú naň dopustiť. Ich skúsenosť hovorí, že ľudia - darcovia - nie sú takí zaťažení piatkovým stresom, neponáhľajú sa, sú prístupnejší na rozhovor. Navyše pominul aj organizačný stres členov základných organizácií z predchádzajúceho dňa a sobotňajšie zbierkovanie v predchádzajúcom roku si doslova užili. A podiel z hrubého výnosu z pokladničiek posilnil rozpočet organizácie - stal sa nezanedbateľným východiskom na financovanie spoločných aktivít základných organizácií.

Hana Cápayová, hlavná koordinátorka verejnej zbierky Biela pastelka

Projekty a služby

Ak máte radi IT, skúste aj časopis blindrevue.sk

Internetový časopis blindrevue.sk je určený pre priaznivcov počítačov, mobilných telefónov a technických hračiek vo všeobecnosti. Od mnohých iných podobných elektronických alebo printových časopisov ho odlišuje jedna veľmi dôležitá charakteristika: Je zameraný na osoby so zrakovým postihnutím a špecifiká typické práve pre túto skupinu.

Ako to celé začalo?

Náš časopis nie je úplnou novinkou. Celé sa to začalo v období, keď Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) organizovala IT tábory s názvom Reset. Účastníci táborov mali po ich skončení potrebu ďalej diskutovať. Na stránke ÚNSS síce existovalo diskusné fórum, diskutujúcim, no predovšetkým správcom, sa však nezdalo dostatočne prehľadné. Rozhodli sa preto otázky súvisiace s výpočtovou technikou, lepšie povedané technikou vo všeobecnosti, riešiť na novom samostatnom internetovom portáli blindrevue.sk. Postupne však organizácia táborov ustala a rovnako aj aktivity na internetovej stránke.

V novom šate

Po vyše ročnej prestávke sa pracovníci Centra technických a informačných služieb (CETIS) rozhodli, že nadišiel čas stránku oprášiť a začať časopis vydávať znova. Veď predsa nemožno pochybovať o tom, že v súčasnosti je získavanie informácií v oblasti IT takmer nevyhnutnosťou. A zdrojov v slovenčine, kde môžu používatelia počítačov so zrakovým postihnutím nájsť odpovede na svoje otázky, nie je veľa.

Nielen našich klientov a členov zaujíma množstvo vecí z oblasti IT. Nás to veľmi teší, chceme im odpovedať a aj informovať tých ktorí sa síce nepýtajú priamo, ale naše odpovede sú pre nich zaujímavé a potrebné. Preto sme sa rozhodli, že stránku oprášime, oblečíme ju do nového šatu a budeme ju pravidelne aktualizovať.

Ako nám to ide?

Od obnovenia blindrevue.sk už prešiel viac ako polrok a nám sa podarilo urobiť niekoľko vecí. V prvom rade náš časopis je nový prístupný a responzívny web, založený na blogovacom systéme WordPress. Týmto krokom sme zjednodušili jeho administráciu, najmä spôsob

aktualizovania systému a pluginov. Ustálila sa tiež naša redakcia, a tak sa zverejňovanie článkov stalo pravidelnejším. Sme vďační najmä nášmu kolegovi Janovi Podolinskému, ktorý blindrevue.sk zásobuje kvalitnými článkami.

Na stránke pribudli nové sekcie Slovník a Návody. V slovníku možno nájsť vysvetlené IT výrazy, ktoré sú použité v článkoch (napríklad čo je to CSS alebo https). V návodoch sú zasa usporiadané články – návody na prácu s jednotlivými aplikáciami pomocou asistenčných technológií.

Uverejnili sme už články o práci s kancelárskym balíkom Microsoft Office 365, o sledovaní takzvaných RSS kanálov v aplikácii Mozilla Thunderbird, či o internetovom úložisku Google Disk. Venujeme sa aj iným otázkam ako počítače. V časopise nájdete aj články o súbore aplikácií COrvus pre mobilné telefóny s operačným systémom Android. V jednom z najnovších článkov sme čitateľov informovali o komentovanom televíznom vysielaní.

Čo nás spolu čaká

A čo budúcnosť nášho časopisu? Máme veľa nápadov a plánov. V najbližšom čase sa môžete tešiť na pokračovanie série článkov o Microsoft Office 365, na návod, ako pracovať s mobilným telefónom Samsung Galaxy A3 2016 s čítačom obrazovky, aj na základy programovania v jazyku Python v prostredí Eclipse s čítačom obrazovky. Okrem toho pripravujeme novú rubriku, kde nájdete riešenia rôznych problémov týkajúcich sa aplikácií a asistenčných technológií.

Jednou z najväčších noviniek je vydávanie newslettera. Novinky zo sveta technológií už nebudete musieť vyhľadávať na našej stránke sami. Budeme vám ich pravidelne zasielať priamo do vašej emailovej schránky. Stačí, keď našu stránku navštívite raz a prihlásite sa na odber.

Pomôžte nám zlepšovať váš časopis

Ak máte akékoľvek pripomienky alebo návrhy, napíšte nám. Kontaktovať nás môžete viacerými kanálmi: prostredníctvom kontaktného formulára na stránke <https://blindrevue.sk/kontakt/>, napísaním správy na emailovú adresu kontakt@blindrevue.sk, alebo na našej stránke na Facebooku. Na správy od vás sa veľmi tešíme, pretože práve vy ste tí, ktorí pomáhajú tvoriť náš i váš časopis, a práve vaša spokojnosť je naším cieľom.

Michaela Hajduková

Už vieme, kto získal grant

V máji Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska zverejnila výsledky grantového kola. Uzávierka prihlášok bola koncom apríla. Predkladatelia projektov požadovali celkovú sumu peňazí vo výške zhruba 5 117 eur. Grantová komisia mala k dispozícii na prerozdelenie po zaokrúhlení 5 319 eur.

„Tento rok prišlo trinásť projektov a trinásť sme ich aj schválili. Nebolo to len preto, že bolo dostatok peňazí, no aj preto, že boli dobré,“ hovorí predseda grantovej komisie Vladimír Cintula.

V minulosti totiž prichádzali žiadosti na nie celkom vhodné aktivity, ako sú opekačky, varenie guláša a podobne. Tomu je koniec.

„Tento rok prišli ozaj zmysluplné projekty, napríklad na rôzne opakujúce sa, celoročné činnosti. Týkali sa spoločenských aktivít alebo podporovali tvorivosť,“ dodáva Cintula.

Zverejňujeme zostručnený zoznam podporených projektov a ich žiadateľov. Podrobnú tabuľku aj so schválenými sumami možno nájsť na webovej stránke unss.sk, v časti Novinky.

Pohyb ako terapia (ZO č. 22 Lučenec), Nitky, stužky, krosienka máme a plátenko vyrobíme (OSSR Martin), Podporná skupina (KS Bratislava), Spolu sme aktívni (ZO č. 61 Banská Štiavnica), To tu ešte nebolo - Očko tancuje HIP-HOP (ZO č. 25 Nitra), Prezentácia ÚNSS v našom meste (ZO č. 12 Humenné), „Zrakáči“ na turistike (ZO č. 43 Svidník), Banskobystrický showdown (KS Banská Bystrica), Zvýšme si vedomosti o práci vo funkciách KR a ZO ÚNSS (KR Žilina), Chceme byť lepší (KR Banská Bystrica), Zdobíme si ikebany (ZO č. 39 Trnava), Nikto nie je dokonalý (KR Prešov), Výlet s dobrovoľníkmi (ZO č. 30 Prešov).

Halka Tytykalová

Radíme a pomáhame

Podávanie sťažností orgánom verejnej správy

V marci tohto roka schválila NR SR novelu zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach.

V návrhu predloženom ministerstvom vnútra do pripomienkového konania navrhovalo ministerstvo vypustiť možnosť podávať sťažnosti priamo na orgány verejnej správy ústne, pričom záznam o sťažnosti bol povinný vyhotoviť pracovník orgánu, proti ktorému sťažnosť smerovala.

Miesto toho sa v prípade osobného podania sťažnosti, ktorú nemal sťažovateľ vyhotovenú písomne, mala zadať orgánu verejnej správy len povinnosť vytvoriť nevyhnutné materiálne podmienky, ktoré sťažovateľovi umožnia sťažnosť písomne vyhotoviť.

Takéto riešenie sme nemohli akceptovať, nakoľko napr. nevidiaci si v prípade osobného podania sťažnosti nedokážu sami na orgány verejnej správy sťažnosť vlastnoručne spísať. Na základe rokovania vo Výbore pre osoby so zdravotným postihnutím nakoniec ministerstvo svoj pôvodný návrh upravilo. Ako, to už je uvedené nižšie.

V záujme komplexnosti informácie uvádzam postup, ako je možné sťažnosť podať a čo musí sťažnosť obsahovať.

Ako na to

Zákon o sťažnostiach upravuje postup pri podávaní, prijímaní, evidovaní, prešetrovaní a písomnom oznámení výsledku prešetrovania sťažnosti. Postupujú podľa neho orgány verejnej správy, ktorými sú

- a) orgány štátnej správy a nimi zriadené organizácie,
- b) orgány územnej samosprávy a nimi zriadené organizácie,
- c) subjekty, ktorým zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach iných osôb, napr. úrady práce, sociálnych vecí a rodiny.

Sťažnosť musí byť písomná a možno ju podať v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Musí obsahovať meno, priezvisko a adresu pobytu sťažovateľa. Sťažnosť v listinnej podobe musí obsahovať vlastnoručný podpis sťažovateľa.

Sťažnosť musí byť čitateľná a zrozumiteľná. Musí z nej byť jednoznačné proti komu smeruje, na aké nedostatky poukazuje a čoho sa sťažovateľ domáha.

Sťažnosť podaná v elektronickej podobe musí byť sťažovateľom autorizovaná alebo musí byť odoslaná prostredníctvom prístupového miesta, ktoré vyžaduje úspešnú autentifikáciu sťažovateľa. Ak je sťažnosť podaná elektronicky iným spôsobom, sťažovateľ ju musí do piatich pracovných dní od jej podania potvrdiť a to vlastnoručným podpisom alebo ju autorizovať alebo autentifikovať. Pre bežného občana sa tak podávanie sťažností elektronicky stáva len ťažko použiteľným.

Ak sa sťažovateľ dostaví na orgán verejnej správy osobne podať sťažnosť, ktorú nemá vyhotovenú písomne, orgán verejnej správy sťažovateľa prijme a umožní mu, aby si sťažnosť v listinnej podobe vyhotovil.

Ak sa na orgán verejnej správy dostaví osoba, ktorej zdravotný stav bráni, aby si sťažnosť v listinnej podobe vyhotovila sama, za túto osobu ju vyhotoví zamestnanec orgánu verejnej správy.

Milan Měchura

Novinky a tipy

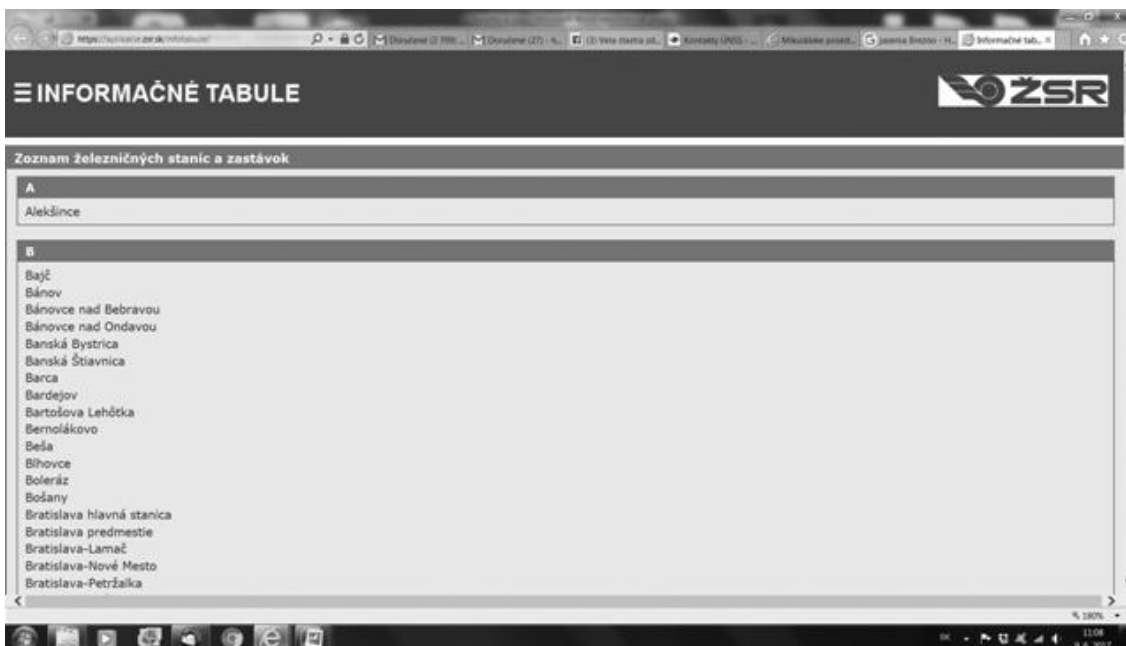
On-line informácie o vlakoch

Železničná spoločnosť Slovensko pred nedávnom spustila webovú aplikáciu Informačné tabule. Vďaka on-line informačným tabuliam sa používateľ môže (prostredníctvom napr. telefónu) dozvedieť informácie, ktoré sa rovnako nachádzajú na displeji vybranej vlakovej stanici - o časoch odchádzajúcich a prichádzajúcich vlakov aj s prípadnými meškaniami a samozrejme aj informáciu o tom, na ktoré nástupištia a koľaj bude vlak pristavený. Pri zisťovaní uvedených informácií cestujúci nepotrebuje poznať presné číslo vlaku.

Webovú aplikáciu možno nájsť na <https://aplikacie.zsr.sk/infotabule/>. Po otvorení stránky si stačí vybrať zo zoznamu konkrétnu stanicu.

Webové rozhranie som skúšal na iOS. Po krátkom prešmátraní stránky som dokázal pomerne rýchlo získať informácie, ktoré som práve potreboval. Viem si však do budúcnosti predstaviť, aby stránka bola trochu prehľadnejšia. Podobnú aplikáciu majú aj České železnice.

Martin Foltin

Nová webová aplikácia pre on-line informácie o vlakoch.

FOTO: Print Screen z webu

Dve technické novinky, ktoré uľahčia získavanie informácií

Vylepšené rozpoznávanie farieb

Nový indikátor farieb Color-Star je pokročilejší nástupca známeho Colorino. Niečo medzi Colortestom Memo a Colorinom. Je menší, ľahší a má lepší hlasový výstup a vyššiu presnosť. Rozpoznáva až tisíc odtieňov farieb, rovnako ako vzor a kontrasty, ktoré premieňa na hudobné tóny.

Vlastnosti: vylepšený, prirodzený hlasový výstup reči, ovládanie hlasitosti v piatich úrovniach, vyššia miera presnosti, rozoznáva až 1 000 farebných odtieňov podľa NCS (Natural Color System), rozpozná vzor (napr. oblečenie) a kontrastuje a prevádza ich do hudobných tónov, meria intenzitu a odtieň svetla, transparentných materiálov ako aj LED diód, porovnanie farieb.

Technické detaily:

Rozmery: 90 x 38 x 18 mm (3,5 x 1,50 x 0,71 palca), hmotnosť: 42 g (vrátane vstavanej batérie), napájanie: integrovaná batéria typu Lithium-Polymer 3,7V / 550mAh, zásuvka pre slúchadlá: 3,5 mm, prevádzková teplota: 0 ° - 40 ° Celzia, USB port: Micro USB port. Cena zariadenia: 600 euro s DPH

Elektronická čítacia lupa ONYX OCR

ONYX OCR je stolová elektronická čítacia lupa pre používateľov, ktorí chcú kombinovať zväčšenie a reč. Samostatný dizajn integruje dve kamery a 24-palcovú dotykovú obrazovku. Umožňuje zobrazit' celú stranu textu (formát A4) na obrazovke a zväčšit' snímanú predlohu 131-krát.

Text s pomocou tejto technickej novinky môžete samostatne čítať alebo počúvať vysoko kvalitným hlasom, bez toho, aby ste si namáhali oči.

Nová lupa kombinuje výhody niektorých elektronických čítacích lúp v jednom zariadení. S týmto riešením „štyri v jednom“ môžete zväčšit' text na stole, písať, pracovať, snímať text alebo obrázky z diaľky, pozerat' sa na seba a počúvať dokumenty. Môžete pohodlne prepínať medzi čítaním zväčšeného textu a počúvaním dokumentov. Na ovládanie hlasového výstupu slúži dotyková obrazovka. Lupu je jednoduché aj prenášať, takže je vhodná aj pre študentov.

Vlastnosti: Flexibilná kamera ponúka možnosť natočenia do viacerých strán, bočná, pevne ukotvená kamera slúži na snímanie dokumentov. Poklepaním na obrazovku začnete čítať v ľubovoľnom bode snímaného dokumentu, ktorý sa automaticky rozdelí na jednotlivé objekty.

Parametre: HD kamera s automatickým zaostrovaním, OCR kamera s 13 megapixelovým rozlíšením, rozsah zväčšenia pre 24-palcový monitor: 1,7x až 131x, 24 palcový plnofarebný TFT širokouhlý displej, funkcionlita Dotkni sa a prečítaj: intuitívne dotykové rozhranie, prehľad: prezeranie celých strán textu, pomocné čítanie s automatickým rozpoznávaním zóny textu, rýchle rozpoznávanie textu (OCR), viac ako 60 čítacích hlasov v 31 jazykoch, ukladanie a otváranie dokumentov na SD karte alebo na USB kľúči, menu obsahujúce veľké ikony a písmo, ovládanie hlasitosti a rýchlosti reči, prehliadač fotografií, zabudované stereo reproduktory, slot na SD kartu, USB port, pripojenie pre slúchadlá (3,5 mm). Hmotnosť pre 24-palcový model 11,7 kg, pracovná výška pod kamerou 41,6 cm. Cena zariadenia: 3 300 eur s DPH.

Martin Dithalm

Boli sme pri tom

(NE)vidieť a vedieť viac

Spolok medikov Slovenskej zdravotníckej univerzity nezaháľa. Choré deti v nemocnici rôznymi hrami a tvorivými dielňami zbavuje strachu z bieleho plášt'a, pre dôchodcov pripravuje kreatívne popoludnia, organizoval palacinkový deň pre bezdomovcov. Ale na konte toho má podstatne viac.

Jednou z posledných akcií bol projekt s názvom (NE)vidieť a vedieť viac. Nápad skúsiť aj našincom ukázať, ako poskytnúť 1. pomoc, skrsol v hlave Evy Otrubčákovej. Má nevidiacich rodičov, ako členka Základnej organizácie Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) v Levoči chodíeva na ich podujatia. Preto až taká neznáma to pre ňu nebola.

Ostatní medici, zubári, záchranári a verejní zdravotníci, skrátka všetci, ktorí sa nadchli a hrnuli do spolupráce, však takto podkutí neboli. A tak Jarmila Antalíková, ktorá vedie krajské stredisko v Bratislave, zmobilizovala tím ľudí a podkúvala - o tom, aké služby ÚNSS ponúka, ako s človekom so zrakovým postihnutím komunikovať, ako ho bezpečne sprevádzať, aké tajomstvo skrývajú Braillove bodky a ako to, že môžeme používať aj PC, aj mobily.

Tri štvrtiny úrazov sa stáva doma

Kurz prvej pomoci, ktorého účastníkmi bolo 15 nevidiacich a slabozrakých, sa uskutočnil v piatok 28. apríla. Úvodného slova sa chopil prezident Slovenského Červeného kríža docent Viliam Dobiáš a všetkým objasnil, že podľa štatistík až 75 percent úrazov sa stáva doma a že akákoľvek poskytnutá prvá pomoc je lepšia ako žiadna. Táto veta sa často opakovala a stala sa hlavným mottom projektu (NE)vidieť a vedieť viac. Sami uznáte, že to sa už človek na slepotu nevyhovorí.

Vy sami si viete predstaviť, ako napríklad oživovať, skontrolovať dýchanie, zastaviť krvácanie či dať niekoho do stabilizovanej polohy? Nevyťahujem sa, aj ja som tápala. Ale Spolok medikov bol tak perfektne pripravený, ani pri jednom zo šiestich stanovíšť nezaznelo „No, toto vám len opíšem, na to fakt musíte vidieť.“ Či „S týmto vám bude musieť niekto pomôcť, to sami nezvládnete.“ Nič také. Všetko mali skutočne vopred premyslené, nič ich nezaskočilo a za to im patrí naozaj obrovský obdiv a úprimné poďakovanie.

A tak už vieme, čo s človekom, keď je v šoku, ako dať raneného do stabilizovanej polohy, zastaviť krvácanie, ošetriť popáleninu, dať masáž srdca a umelé dýchanie dieťaťu aj dospelému a čo si počať s dusiacim sa.

Ukázali nám, ako sa správne starať o zuby, dali pár rád a tipov, vyvrátili alebo potvrdili všetky možné fámy, ktoré sa na nás zovšadiaľ valia.

Kurzov bude viac

Ak ste sa do onej pätnástky nedostali, nezufajte. Spolok medikov má ambíciu jednak rozšíriť tieto kurzy aj do iných miest, jednak v spolupráci s Katedrou urgentnej zdravotnej starostlivosti SZU začať pripravovať články, v ktorých by nám o tej ktorej oblasti všetko potrebné zhrnuli. Dohodli sme sa, že by sme ich zverejňovali na našej stránke, tak keď to spustíme, určite vás budem informovať.

Ak by sa vám ale dovedy žiadalo doplniť si vedomosti, dávam do pozornosti projekt SEPRP - SEdlácka PRvá Pomoc. Ide o novú sériu videí v rámci Baštrngu, v ktorých prostredníctvom zábavných scénok, príbehov a pesničiek Michal Kubovčík na Youtube učí, ako správne poskytnúť prvú pomoc. Nad odbornosťou bdie prezident Slovenského Červeného kríža docent Viliam Dobiáš a organizácia Krajina záchrancov.

Dušana Blašková

Aj nevidiaci dokáže zastaviť krvácanie. FOTO: archív ÚNSS

Záchrana pri dusení. FOTO: archív ÚNSS

Oznamy, ponuky, pozvánky

Výzva: Pomôžte zlepšiť televízny audiokomentár

V televízii je už istý čas možné sledovať program s doplnkovým audiokomentárom určeným pre nevidiacich divákov. RTVS sa snaží zlepšiť ponuku programov a kvalitu ich audiokomentára. Preto organizuje prieskum medzi ľuďmi, ktorí majú možnosť sledovať komentované vysielanie, no aj medzi tými, ktorí zatiaľ takéto programy nesledujú a radi by ich sledovali.

Prieskum sa uskutočňuje formou telefonického rozhovoru s pracovníkom agentúry TNS, ktorá pre RTVS prieskum zabezpečuje. Môžete sa zapojiť aj formou elektronického dotazníka.

Pýtať sa vás budú na záujmy, voľnočasové aktivity, záujem o televízny program, uprednostňované druhy programov a podobne. Ak má účastník skúsenosti s komentovaným vysielaním, rozhovor sa bude týkať aj tejto problematiky.

Ak by ste sa chceli zapojiť do prieskumu a prispieť tak ku skvalitneniu vysielania dostupného aj nevidiacim divákovi, pošlite svoje meno, priezvisko, miesto bydliska, telefonický kontakt a informáciu o tom, či máte skúsenosť s komentovaným vysielaním na adresu podolinsky@unss.sk.

Ďakujeme. CETIS

Pozvánka na Memoriál Zlatky Bielickej

Krajská rada (KR) nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) Nitra a SINA Nitra n.o., pozývajú na športový deň všetkých členov ÚNSS žiadostivých pohybu, pre ktorých je naše mesto dostupné.

Termín: sobota, 1. júl 2017, 9:00 - 17:00 hod.

Miesto: SINA Nitra n.o., Nedbalova 17, Nitra

Športové aktivity (vhodné aj pre seniorov):

1. Veslársky trenažér - súťaž v 2 vekových kategóriách mužov a v 2 kategóriách žien
2. Ruské kolky - zácvik a turnaj
3. Qardo - výučba a turnaj
4. Tanec pre radosť - zatancujme si spolu s vedúcou tanečného krúžku OČKO - každý podľa času a chuti

K dispozícii bude aj tandemový bicykel, rotoped a spoločenské hry pre nevidiacich.

Registrácia účastníkov od 9:00 do 9:45 hod. V účastníckom poplatku 3 eurá sú zahrnuté (originálne účastnícke tričko, jedna porcia dobrého gulášu, káva, minerálka, ceny pre víťazov.

Účasť vopred oznámte sekretárke KR ÚNSS Olge Držíkovej (tel. 0911/328922 alebo e-mail olga.drzik@gmail.com).

Odporúčané povzbudzovania: Do toho! Ideš! Makaj!

Akciou si pripomíname pamiatku a vzdávame úctu dlhoročnej funkcionárke ÚNSS a propagátorke rekreačného športu Zlatke Bielickej.

Projekt podporil Nitriansky samosprávny kraj.

(jz)

V Rimavskej Sobote oceňovali aj našich

Cenu mesta Rimavská Sobota za rok 2017 si z rúk primátora mesta Jozefa Šimka prevzala aj tamojšia Základná organizácia Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska č. 32. Cenu získali za profesionálny prístup, aktívnu podporu a obhajobu uplatňovania práv ľudí so zrakovým postihnutím, zvyšovanie kvality ich života, prípravu na integrovaný život a vytváranie podmienok pre ich plnú účasť na živote v spoločnosti. Gratulujeme!

Z odovzdávania zaslúženej ceny. FOTO: archív základnej organizácie

Dúhovka

Špecializovaná príloha časopisu Dúha zameraná na kultúru a umenie
Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

Zodpovedná redaktorka: Halka Tytykalová (duha@unss.sk)

Naša reportáž:

Múzeum špeciálneho školstva je opäť pripravené

Trpezlivo pracovali, rekonštruovali, reinštalovali a 15. mája slávnostne opäť otvorili svoje brány. Múzeum špeciálneho školstva v Levoči sa skutočne pripravilo na návštevníkov s akýmkoľvek druhom zdravotného postihnutia.

Posúďte sami: hneď pri vstupe do múzea nájdete informácie o aktuálnej výstave a pôdorysy jednotlivých podlaží expozície, samozrejme, v reliéfnej podobe, jednotlivé zbierkové predmety a repliky sú ošetrené popismi v Braillovom písme, pamätali aj na sprievodcu v posunkovom jazyku. Medzi prvých hostí sme sa zamiešali aj my, tak vám, čo to, môžeme prezradiť. Ale naozaj len čo to. Ešte stále totiž platí, že raz vidieť je lepšie ako stokrát počuť. A to aj v našom prípade.

Štyri celky

Stála expozícia je rozdelená do štyroch samostatných celkov, ktoré vás povedú históriou vzdelávania ľudí so zdravotným postihnutím. Začína sa, ako inak, od Adama, a to históriou najstarších slovenských ústavov a špeciálnych škôl pre nevidiacich, nepočujúcich, mentálne a telesne znevýhodnených.

Neprehliadnuteľnými sú vzácne učebné pomôcky pre zrakovo postihnutých z autorskej dielne Viliama Hrabovca, ktoré sa používali v najstaršej škole pre nevidiacich až do 80. rokov 20. storočia.

Druhé podlažie budovy je, na rozdiel od ostatných miestností, ponorené do ticha. Študenti špeciálnej a liečebnej pedagogiky (no nie len oni, vítaný je každý nadšenec) sa tu môžu zahĺbiť do viac ako 4 000 knižných titulov - odbornej literatúry, novín, časopisov, kalendárov a publikácií v Braillovom písme. A veruže tu budete naozaj v dobrej spoločnosti.

Na stene po celej dĺžke miestnosti sa totiž nachádzajú reliéfne portréty zakladateľov ústavov pre zdravotne znevýhodnených. Zoznámiť sa môžete napríklad s Louisom Brailloom, Hieronymom Lormom, no aj s ďalšími nezabudnuteľnými osobnosťami.

Špeciálno-pedagogická knižnica so študovňou poskytuje svoje služby len prezenčne. Vynikajúcou správou však je, že sa postupne pracuje na digitalizácii celého fondu, ktorý by mal byť sprístupnený na internetovej stránke múzea.

Veľké ucho a oko

Štyri samostatné ostrovy, nadrozmerný 3D model ľudského ucha a oka, vzdelávacie programy pre žiakov so sluchovým postihnutím prostredníctvom interaktívnej tabule, vysoko a v priestore umiestnené, sťahovateľné, trojrozmerné kocky. To čaká návštevníkov v ďalšej miestnosti.

Na jednotlivých ostrovoch nájdete vzácne historické, ale i súčasné učebné pomôcky pre žiakov s mentálnym, zrakovým, sluchovým postihnutím a autizmom. Lákadlom pre najmenších je nepochybne nadrozmerné Človeče, nehnevaj sa! Ste zvedaví, s akými figúrkami sa hrá? Naozaj vám mám všetko prezradiť? Dominantou najväčšej a zároveň poslednej miestnosti stálej expozície je obrovská kocka. Návštevník prostredníctvom jednoduchých kvízových otázok podrobí skúške svoj hmat, zrak, sluch a čuch. Pravá strana sa týka nevidiacich, ľavá nepočujúcich. Vidieť môžete rôzne historické kompenzačné, učebné pomôcky, hry a reliéfne mapy.

Skupiny radšej ohláste vopred

Ostatné tajomstvá Múzea špeciálneho školstva v Levoči už musíte objaviť sami. Od pondelka do piatka od 8.00 do 16.30 hod. (posledný vstup je o 15.00). Do stálej expozície, na výstavy a iné múzejné podujatia je jednotné vstupné: dospelí 2 eura, žiaci, študenti, seniori nad 60 rokov, sprievodcovia ZŤP 1 euro, ZŤP, ZŤP/S a deti do 6 rokov zdarma.

A už len dve malé upozornenia: ak budete mať záujem o skupinovú prehliadku (viac ako 10 návštevníkov), je lepšie objednať sa vopred. Ak sa budete chcieť len tak usadiť a pozrieť si dokumentárny film so zameraním na špeciálne školstvo a zdravotné znevýhodnenie, môžete. V priestoroch múzea sa nachádzajú dve oddychové zóny.

Oddychového času máme pred sebou veru dosť, tak ho využime! Možno práve prehliadkou v Múzeu špeciálneho školstva v Levoči. Prajeme vám príjemný kultúrny zážitok!

Dušana Blašková

Vyhlásili tohtoročnú súťaž Cesta svetla

Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska vyhlasuje štrnásty ročník fotografickej súťaže pod názvom Cesta svetla. Zmyslom podujatia je prostredníctvom fotografií priblížiť verejnosti problematiku zrakovo postihnutých ľudí.

Súťažiť môže každá fyzická osoba, ktorá sa do súťaže prihlási tak, že riadne vyplní, podpíše a do 30. septembra 2017 na adresu organizátora doručí prihlášku spolu s minimálne jednou fotografiou.

Súťaž je otvorená v dvoch kategóriách:

1. čierno-biela fotografia
2. farebná fotografia

Do jednej kategórie môže autor prihlásiť najviac štyri fotografie určeného formátu, celkovo do súťaže môže poslať najviac osem fotografií. Téma fotografie musí súvisieť s problematikou zrakovo postihnutých ľudí.

Hodnotiť bude najmenej trojčlenná odborná porota, ktorá do 20. októbra 2017 vyhodnotí fotografie. V každej kategórii určí tri najlepšie práce.

Prihlášky a podrobné propozície (v Dúhe uverejňujeme len výber z podmienok) si záujemcovia môžu vyžiadať u organizátora (Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, adresa je Sekulská 1, 842 50 Bratislava, telefón 02/692 034 20) alebo si môžu kompletne dokumenty stiahnuť na webstránke www.unss.sk.

Víťazov čakajú finančné odmeny: za 1. miesto 100 eur, za 2. miesto 50 eur a za 3. miesto 30 eur. Súťaž je bez vstupných poplatkov a finančne ju podporujú Ministerstvo kultúry SR a spoločnosť VELUX Slovensko. O súťaži informoval Marián Horanič.

(ht)

Víkend plný umenia a motivácie

Aktívne pracovať so začínajúcimi autormi, ktorí na stretnutiach prezentujú svoju tvorbu a majú okamžitú spätnú väzbu. To je hlavným cieľom práce literárneho klubu a takzvaného Klubovania. Organizuje ho Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči.

Ostatné Klubovanie sa uskutočnilo v prekrásnom prostredí Slovenského raja 19. až 21. mája a zúčastnilo sa tridsať hostí a účinkujúcich.

Vlastná tvorba, divadlo i hudba

Tento rok prišli na Čingov autori z Bratislavy, Košíc, Humenného, Levoče, Spišskej Novej Vsi, Kysuckého Nového Mesta. Osem z nich sa aktívne venuje písaniu poézie a prózy. Venovali sa im prekladateľka z taliančiny Daniela Lozanová, ktorá hovorila o špecifikách prekladu umeleckej literatúry. Ďalej básnici Pavol Garan a Ján Petřík - s nimi i s ďalšími mohli autori diskutovať o vlastnej tvorbe.

K zaujímavostiam v nabitom programe s viacerými odborníkmi a umelcami patrilo koncert Dua IN VIVO a divadelné predstavenie Petra Čižmára a Divadla Kontra. V cykle Dnes večer hrám ja sa v monodráme Nenávidím predstavil Peter Čižmár (autorom monodrámy je Marek Koterski, réžia: Klaudyna Rozhin).

Impulz pre tvorivosť

„Na literárnom Klubovaní som sa zúčastnila po prvý raz. Netušila som, do čoho idem, nepoznala som ani organizátorov, ani účastníkov, ani prostredie, dokonca sa umeleckému písaniu vôbec nevenujem. Nič. Ale premkla ma zvedavosť,“ hovorí jedna z možných budúcich autoriek, meno si neželá zverejniť. „Program vyzeral naozaj pútavo, chcela som tiež vedieť, čo v podstate moji rovesníci, navyše zrakáči riešia, čo v nich vyvolá natoľko silnú emóciu, že to pre nich stojí za to zvečniť, dať na papier, nejako sa s tým umelecky popasovať,“ vysvetľuje.

Odchádzala domov spokojná a so silnými zážitkami, toľko potrebnými pre tvorivých ľudí: „Musím povedať, umenie sme ochutnali vo viacerých jeho podobách, vo viacerých chodoch, ak to tak môžem povedať. A všetky boli výdatné, vo všetkých sa vyvážene snúbilo aj slané, aj sladké.“

Pribudnú i recitátori

V budúcom roku organizátori chcú rozšíriť záber účastníkov aj o recitátorov, keďže medzi nevidiacimi je ich naozaj dosť.

„Vlastná literárna tvorba bude však opäť ústredným motívom,“ hovorí poetka a redaktorka Slovenskej knižnice pre nevidiacich Daniela Dubivská, ktorá je jedným z odborných garantov podujatia.

Halka Tytykalová

Hovoriace knihy pre tých, ktorí ich potrebujú

„Dobrý deň, volám sa Marián Ďurišin. Naša spoločnosť sa rozhodla, že daruje hovoriace knihy tým, ktorí to potrebujú. Tento skutok robíme pravidelne počas celého roka a teraz sme si vybrali Úniu nevidiacich a slabozrakých Slovenska. Čo vy na to?“ Takto nejako sa mi pomerne nedávno prihovoral hlas v telefóne.

„Motivovali nás pozitívne ohlasy zo základnej organizácie Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska v Humennom. Na výstave Bibliotéka sme im poskytli naše hovoriace knihy, veľmi ich zaujali a my sme sa potešili, že môžeme opäť zmysluplne pomôcť,“ pokračoval a po mojich nadšených prejavoch sa informácie začali sypať jedna radosť.

Takto som sa dozvedela, že vydavateľstvo MarDur, s. r. o., prináša knihy a učebnice, ktoré použitím IRS pera doslova ožívajú. Čitateľ v nich odhalí množstvo nahovorených textov, pútavých príbehov, riekaniiek, hádaniek, pesničiek, zvukov z prírody a bežného života, veľa užitočných informácií a úloh na spätnú kontrolu.

Vyzerá to ako šibnutím čarovného prútika, ale v skutočnosti sú na jednotlivých stranách hovoriacich kníh, učebníc a hier voľným okom neviditeľné kódy, ktoré v IRS pere spúšťajú zvukové súbory (tieto si môžete z <http://www.hovoriaceknihy.sk> voľne sťahovať, pravda, ak už jedno takéto pero máte).

Pero treba po zapnutí aktivovať priložením na úvodné IRS logo a potom ho už len prikladať na ikony, úlohy alebo obrázky a ono automaticky reprodukuje nahratý text alebo zvuk. Okrem reprodukcie zvuku z IRS produktov (je to vlastne prehrávač mp3 súborov, spíňa aj funkciu USB kľúča), zvládne zvuk aj nahrávať, čo je veľká výhoda nielen pri mordovaní sa s cudzími jazykmi, ale aj ako pomôcka pri logopedických cvičeniach.

IRS hovoriace knihy sú teda okrem podpory správnej výslovnosti určené na rozširovanie slovnej zásoby, porozumenie počutého, rozvoj sluchovej a audiovizuálnej pamäti a diferenciácie, budujú koncentráciu, matematické, priestorové a logické myslenie. Predškólakom a prvostupniarom zlepšujú koordináciu po línii oko - ruka a vďaka rýchlej spätnej kontrole učia čitateľov pracovať samostatne.

Slovo dalo slovo a v rámci podporného programu spoločnosti MarDur sme sa napokon zapojili do akcie Pomáhame spoločne tým, ktorí to potrebujú. Naviazaná bola na nákup IRS produktov počas určitého

obdobia a vydavateľstvo z každého nákupu darovalo ÚNSS jednu knihu a za každých 10 nákupov jedno hovoriace pero.

Únii to prinieslo desať kusov knihy s názvom Animals, Mia v meste a Mia na farme. Rovnaký počet kusov knižných titulov Jeden krok do školy, Abeceda pre prváka ako aj desať učebníc s názvom 1. Interactive English Pupil's book. Získali sme aj dvadsať kusov krásneho Hovoriaceho pexesa Zvieratká a napokon aj desať hovoriacich pier.

Hovoriace knihy nie sú určené len deťom (najmä učebnice cudzích jazykov veru poriadne potrápia aj pokročilých). No vzhľadom na to, že výber padol práve na produkty určené nižším vekovým kategóriám, rozhodli sme sa využiť ich pri zrakovej terapii slabozrakých detí. Vnímanie obrázkov a ilustrácií bude, samozrejme, závisieť od stupňa zrakového postihnutia konkrétneho dieťaťa, ale určite sa nájde dosť tých, pre ktoré sa IRS hovoriace knihy stanú vynikajúcou pomôckou. Srdečne ďakujeme.

Dušana Blašková

Hovoriace knihy nie sú určené len deťom. Najmä učebnice cudzích jazykov potrápia aj pokročilých. FOTO: archív ÚNSS

Európska Súťaž braillovských esejí

Do Súťaže braillovských esejí, ktorú každoročne vyhlasuje Európska únia nevidiacich tento rok poputuje päť prác našich slovenských autorov. Sú to všetky prihlásené eseje, pred odoslaním ich už čaká len preloženie do anglického jazyka. Preklad a odoslanie do finálneho kola zabezpečuje Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska. Posolstvom tejto súťaže je podporiť používanie Braillovoho písma, a to aj v čase, kedy vládnu moderné technológie. A aj o tom píšú naši autori.

V Dúhovke postupne zverejníme práce všetkých autorov. Tieto diela sú krásnymi, osobnými výpoveďami, možno v nich nájsť smútok, krásu, šťastie i humor. Pevne veríme, že sa stanú motiváciou pre ostatných. Napokon, Braillovo písmo je jedinečným pomocníkom. A jedineční sú aj ľudia, ktorých eseje prinášame.

Práce autorov uvádzame v poradí, na akom sa zhodla porota v zložení: Branislav Mamojka, Vladimír Cintula, Želmíra Zemčáková, Tímea Hóková a Dušana Blašková. V tomto čísle prvú z nich, ďalšie budú nasledovať.

Téma: Život s Braillovým písmom, autorka: Viera Petrovčinová

Život s Braillovým písmom

Je takmer ráno. Za oknom počuť spev vtákov a z okolitých izieb sa ozýva jemné chrápanie. Len aby nezačal rozprávať syntetický hlas môjho budíka a nezobudil tak ostatných. Rýchlo ho teda umlčím. Pozerám sa na svoj bodkovaný ciferník, ktorý mi oznamuje, že mám ešte hodinku na relax. Teším sa, že som nikoho nevyrušila a pokračujem v spánku.

O hodinku, po prebudení, nadišiel čas vstávania. Vchádzam do kúpeľne. Zisťujem, že zubná pasta sa minula. Zásoby ma snáď zachránia. S nádejou otváram skriňu. Cítim sa ako v obchode, kde si môžem vyberať. Všetky zubné pasty sú takmer rovnaké, či už tvarom, alebo vôňou. Ktorú si teda vyberiem? Som trochu zmätená, no zvolím hneď prvú, veď snáď sa neotrávim. V kuchyni pripravujem kávu. Dóza s cukrom je na kuchynskej linke obvykle vpravo a soľ vľavo. Bez váhania vsypem lyžičku do hrnčeka. Z chladničky vyberám nátierku. Obe sú v rovnakom obale. Dnes mám chuť na rybaciú. Rukou siahnem po jednej z nich. Bude to ale tipovačka.

Sadám si k stolu. Zhlboka sa nadýchnem, aby som si vychutnala dúšok čiernej kávy. Hm, to je ale prekvapenie. Káva nie je sladká, ale slaná.

S kyslým úsmevom na tvári idem teda uskutočniť druhý pokus už pre istotu s ochutnávkou tých správnych ingrediencií. A akoby to nestačilo, namiesto rybacej, ma začalo páliť v ústach. Pikantné je fajn, ale nie pre túto chvíľu. Zdá sa, že okoreniť si to dokážem aj bez toho.

Idem si chystať veci do práce. Vytlačím zopár čiernotlačových nôt a vložím do obalu. V meste musím ešte zísť do knižnice. Beriem teda pripravený zoznam s knihami.

V priestranej trinásťposchodovej budove nastupujem do výťahu. Počítam tlačidlá, aby som si bola istá, že sa dostanem na správne miesto. Zrazu sa ocitám na neznámom poschodí. Asi ma omylom niekto privolať, alebo? Dodatočne si všímam, že vo výťahu sú aj iné tlačidlá, možno som si vďaka tomu pomýlila poschodie. S vďačnou pomocou okoloidúcich sa dostávam konečne do knižnice. Z tašky vyberám môj zoznam so žiadanou literatúrou. Pani na druhej strane stola číta: „Pri inštalácii tohto programu postupujte nasledovne“.

Zároveň mi oznamuje, že oni nie sú počítačový servis. Hanbím sa ako pes. Už viem, ktorá bije. Namiesto zoznamu s knihami som doniesla návod na použitie. Ach, dnes by sa mi taký správny návod na všetko celkom zišiel. S ospravedlnením radšej odchádzam preč, dúfajúc, že v práci sa mi bude dariť oveľa lepšie.

V triede už na mňa čaká prváčik. Sotva dokáže čítať, no hranie mu ide celkom dobre. Preto ho pochválím a podávam mu noty s novou skladbou. Chlapček je prekvapený. Zdá sa mu to akési zložité. Skúša ťukať na klávesy, no melódia sa nám nepozdáva. On z obavy radšej mlčí. Začínam tušiť čo sa stalo. Sama sa v tom nevyznám. Všetky papiere sú pre mňa rovnaké. Improvizujem a radšej sa začneme učiť niečo podľa sluchu.

O pár minút do triedy vchádza mamička. S prekvapením pozrie na veko klavíra, na ktorom vidí husto pokreslenú partitúru. „A toto sa má naučiť na domácu úlohu? Ste nejaká náročná.“ S úsmevom odpovedám: „Nie, to bude pre ďalšieho žiaka.“ Dvere sa zatvorili a mne odľahlo, hoci som ešte stále mala nepríjemný pocit z môjho pochybenia. Predvolanie na koberčeku pred šéfom by nebolo dobré. No ešteže som sa vynašla.

Do učebne vchádza ďalší žiak. Je zhovorčivejší a trochu neposedný. Nestihnem sa mu prihovoriť a už sa ma zvedavo pýta, či si môže pozrieť tie zaujímavé bodky. Dovoľujem mu to. „Aké príjemné na dotyk,“ odpovedá nadšene. Najradšej by na miesto klavíra absolvoval masážnu procedúru. „Aspoň jeden svetlý moment tohto dňa,“ povedala som si

s radosťou. Zároveň som už vedela, že o chvíľu sa mi moja pracovná doba skončí. Ešte ma čaká angličtina.

Po príchode na hodinu sa dozvedám, že píšeme test so zameraním na pravopis. No zbohom! Tak by sa mi zišiel Braillovský riadok. Z hodiny odchádzam s nedostatočnou.

Na záver dňa ešte skúška so speváckym zborom. Tu sa už nemôže nič stať. Alebo predsa len? Dirigent rozdá nové texty. Odmietam spievať sólo a keď, len s popevkom la-la-la.

Idem radšej domov. Úplne ma rozbolela hlava. Otváram lekárničku. Po predošlom použití inou osobou je v nej riadny neporiadok. Hoci sa v nej neviem vyznať, dnes mi je to už celkom jedno. Či to bude tabletky na spanie, alebo na prílev energie, už tým asi nič nepokazím. Ležím v posteli a rozmýšľam o zmene, aby som už takéto dni nezažívala.

Na druhý deň pozývam na návštevu vidiacu kamarátku. Tá mi pomáha s triedením mojich vecí a dokumentov, ktoré si starostlivo označím Braillovým písmom, aby som v tom nemala viac zmätok.

Vďaka tejto skúsenosti mám už v kuchyni poriadok a príprava jedla je bez obáv. Na potravinách nechýbajú štítky s užitočnými údajmi a kozmetika v rovnakých obaloch je tiež dôkladne označená. Škatuľky s liekmi pre istotu nevyhadzujem, aby som namiesto Acylpyrínu nepoužila Paralen, na obaloch kníh, či dôležitých dokumentov, mám presné názvy, takže si už môžem založiť vlastnú knižnicu s výpožičnou dobou.

Medzi mojimi pomôckami nechýbajú Braillovský riadok a Pichtov stroj, vďaka ktorým sa môžem efektívne orientovať v texte, či zaspievať si karaoke akejkolvek piesne. Aj z angličtiny mám už samé jednotky.

Ani v práci sa už nebojím výpovede. Od malého prváčika už nevyžadujem, aby mi namiesto Happy birthday to you zahrál Chopina. Hudobný zápis prečítam presne vrátane dynamických znamienok a prstokladu.

Na koncerte potichučky sledujem čas na braillovskom displeji mojich nových hodínok.

Aj keď sa niekomu zdá používanie Braillovho písma zastarané, ja sa s ním cítim celkom bezpečne. Nemusím sa báť, že zlyhá kompenzačná technika a elektrický prúd môžu pokojne nachvíľu vypnúť.

So svojimi bodkami si môžem bez obáv zapisovať dôležité heslá či kódy svojho bankového účtu, keďže nikto z môjho okolia tento kód nerozlúšti.

Vďaka Braillovmu písmu sa zo mňa stal poriadkumilovný človek a čo je asi najdôležitejšie, bez neho by som asi svoju prácu ako učiteľka hudby tak plnohodnotne vykonávať nemohla. Tak teda, nech žije Louis Braille!

DÚHA

DÚHA – Časopis pre nevidiacich a slabozrakých občanov so sociálnym zameraním a s prílohou o kultúre a umení DÚHOVKA

Periodicita: dvojmesačník

Vydavateľ: Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Sekulská 1,
842 50 Bratislava

IČO: 00683876

ISSN 1339-1755

Redakcia: Dušana Blašková, Josef Zbranek, Ivana Potočňáková,
zodpovedná redaktorka Halka Tytykalová (duha@unss.sk)

Grafika a tlač: Starion, s. r. o.

Registrácia: Ministerstvo kultúry SR, EV 4496/11

Príspevky posielajte písomne na adresu Úradu ÚNSS, Sekulská 1,
842 50 Bratislava alebo e-mailom na: duha@unss.sk.

Uzávierka nasledujúceho čísla: 28. augusta 2017

Realizované s finančnou podporou Ministerstva práce, sociálnych vecí
a rodiny

Slovenskej republiky (DÚHA) a s finančnou podporou Ministerstva
kultúry Slovenskej republiky (DÚHOVKA)